

Oslo arkitekturtriennale 2016

8. september – 27. november 2016

Oslo arkitekturtriennale går av stabelen i Oslo hvert tredje år. Hver gang velges et nytt tema som vi jobber med i løpet av treårsperioden. Vi velger alltid temaer som er interessante på globalt og internasjonalt nivå men som også har relevans for oss her hjemme. Temaet for triennalen i 2016 er migrasjon og tilhørighet.

Å være «hjemme» kan i dag bety så mangt, enten det er innenfor husets fire vegger eller de grensene som utgjør en nasjonalstat. Verden har aldri vært bedre tilrettelagt for global sirkulasjon av mennesker, varer og informasjon – vi får stadig tilgang til nye varer og fjerne geografiske områder. Samtidig fører globaliseringen til økte forskjeller blant mennesker, der store grupper er fanget i sårbare tilstander av midlertidighet og uforutsigbarhet.

Tittelen til årets triennale, **Etter tilhørighet: Om å komme til – Om å komme fra**, bærer i seg flere av de temaene som triennalen behandler. *Om å komme til* handler om å ankomme, men også om å *få adgang*: Hva er det som tar oss imot eller stenger oss ute, når vi er i transitt? Måten omgivelsene er formet og innrettet på kan også legge til rette for eller forhindre en følelse av tilhørighet. I tillegg ser triennalen på hvordan arkitekturen spiller de lover og reguleringer som legger føringer for den.

Om å komme fra handler om opprinnelse og identitet, men også om å slippe unna. I tillegg handler det om å gi et bilde av utgangspunktet vårt – hvordan ser verden ut i dag i forhold til temaene triennalen tar opp. Til slutt handler det om spillet mellom disse to – om det å komme til, og om å komme fra – om å være i transitt.

Oslo arkitekturtriennale har som mål å være en åpen og inkluderende institusjon som bringer sammen fagfolk og publikum på tvers av sektorer, fag og samfunnslag. I årets triennale jobber vi tett med flere institusjoner som arbeider direkte med integrering, inkludering og mangfold. Noen av disse er:

Norsk Folkehjelp
Makers' Hub Oslo
Habitat Norway
International Organization for Migration (IOM)
Det Internasjonale Barnekunstmuseet
Transnational Arts Production (TrAP)
ByVerkstedet

Arkitektur angår alle og, med et bredt program i samarbeid med programpartnere fra ulike sektorer og fag, ønsker OAT å formidle verdien av arkitektur i utformingen av våre samfunn og omgivelser.

Hovedprogrammet i 2016 består av to store utstillinger, *Om å komme til* på Nasjonalmuseet – Arkitektur og *Om å komme fra* på DOGA, Norsk design- og arkitektursenter; en internasjonal konferanse som ble holdt i Operaen 9. september; en publikasjon; Akademiet, et globalt nettverk av læresteder som skal videreføre triennialens diskusjoner i academia og en statsløs ambassade for Rojava, Kurdistan, som skal installeres i Oslo rådhus 26.-27. november. I tillegg lager triennalen et stort utvidet program i samarbeid med våre programpartnere. Flere av disse diskuterer og fokuserer direkte på integrering og mangfold.

Allerede gjennomførte aktiviteter og tiltak:

Åpen utlysning for tiltaksstrategier

I 2015 gjennomførte OAT en åpen internasjonal idekonkurranse. Fem spesifikke steder i Norden, med fem spesifikke problemstillinger knyttet til tema migrasjon og tilhørighet var utgangspunktet for konkurransen. Stedene er: Torshov asylmottak i Oslo, Gardermoen flyplass, Grenseområdet mellom Norge og Russland i Kirkenes, En Airbnb leilighet i København og Tenstad, en drabantby utenfor Stockholm. Vi bad om forslag til mulige fremtidige måter å takle de lokale problemstillingene på. Resultatene er blitt en viktig del av triennalen, både som en del av utstillingen på Nasjonalmuseet – Arkitektur og som konkrete prosjekter på stedene.

Seminar: Asylmottakenes arkitektur

Omgivelsene som tilbys asylsøkerne som kommer til Norge, påvirker ikke bare livskvaliteten og den mentale helsen til de som bor på mottakene. Omgivelsene påvirker mulighetene de har for å delta i det norske samfunnet, hvordan de ser på seg selv og sin rolle og ikke minst hvordan vi ser på dem. Når asylsøkere tilbys bygninger vi ikke selv har behov for, som ofte utmerker seg med dårlig teknisk og estetisk standard og som gjerne ligger i områder der få andre vil bo, bidrar omgivelsene til å forsterke forskjeller og motvirker dermed integrering.

NTNU, SINTEF Byggforsk og Høyskolen i Lillehammer (HiL) gjennomførte i samarbeid med OAT er frokostseminar torsdag den 9. juni 2016. I tillegg til å presentere og diskutere sentrale resultater fra et 4-årig forskningsprosjekt, ble en veileder for bokkvalitet i asylmottak lansert. Her pekes det på en rekke konkrete tilnærminger til hvordan arkitektur og planlegging kan bli kraftfulle virkemidler i prosesser som fører fram mot et mer inkluderende samfunn.

Åpent Folkekjøkken – Makers' Hub Oslo

Folkekjøkkenet er et rullende kjøkken bygget av beboere på Torshov transittmottak. Kjøkkenet er ment som en plattform for spontane møter mellom flyktninger og oslo-borgere, og forhåpentligvis veksles noen smil og beundringer når noen får smake fantastisk mat. Prosjektet er initiert av Makers Hub Oslo og var en del av åpningen til OAT.

Podcast-lansering: Transit Radio

Det konseptuelle grunnlaget for våre nasjoner hviler i dag på ideer om statsborgerskap. Migranter blir sett som unntak fra denne normen, preget av et tap av nasjonal tilhørighet. Imidlertid kan det å krysse grenser gi deg ny innflytelse der du kan hevde din mening i en kontekst som tidligere var utenfor rekkevidde. Den 10. september lanserte vi en spesiell podcast, som handler om kunsten og kulturens rolle når politikken feiler.

Khalid Harara er en palestinsk hip-hop artist, bosatt i Gøteborg. I dette opptaket snakker han med den afghansk regissør, skuespiller og teateraktivist Monirah Hashemi, og med de unge flyktningene de har jobbet med i Karlstad, Sverige.

Resultatet ble avspilt i en kollektivt lytteopplevelse på Holmenkollen Park Hotel, et sted som har vært en arena for flere norske fredsprosesser, herunder Oslo-avtalen mellom Israel og Palestina.

Transit Radio er en podcast-serie der du får høre stemmene til flyktninger og asylsøkere fra ulike asylmottak i Norge. Vi inviterer dem til samtaler og musikk-workshops holdt av profesjonelle musikere. Samlingene tas opp og kringkastes på en uavhengig radiostasjon, opprettet av dette prosjektet. Radiostasjonen er et prosjekt i regi av Transnational Arts Production (TrAP).

Workshop: *Communication through Creation*

ByVerkstedet har en lokal forankring på Tøyen, som tilhører bydel Gamle Oslo. Gjennom beboermedvirkning, lokalt samarbeid og aktiviteter som bygger opp nærmiljøet ønsker vi å bidra til å skape fellesskapsfølelse og lokal tilhørighet.

Med sine 50 000 innbyggere er Gamle Oslo det tettest befolkede området i Oslo. Bydelen har en svært sammensatt befolkning. Halvparten av innbyggerne har minoritetsbakgrunn og området er rikt på kulturelt mangfold. For å motvirke segregering er det et stort behov for felles møteplasser og ulike tiltak som skaper samhold og bevarer mangfold.

Gjennom aktiviteter og program knyttet til OAT 2016 vil ByVerkstedet ha et utvidet program med ulike former for håndverksaktiviteter med tematikk knyttet til tilhørighet. Aktivitetene er gratis og åpne for alle.

Debatt: Bokkvalitet i asylmottak – hva kan arkitektene bidra med?

I forbindelse med utstillingen *Om å komme til* ved Nasjonalmuseet – Arkitektur har tre arkitektkontorer arbeidet med Torshov Transittmottak.

I forkant av debatten presenterer de sine arbeider og ideer for å bedre bo- og livskvaliteten for flyktninger og asylsøkere.

Debatten vil ta opp sammenhengen mellom arkitekturen asylsøkerne omgis av i mottak og spørsmål knyttet til identitet, trygghet, politikk og lovgivning. I 2015 søkte mer enn 31 000 personer asyl i Norge. Asylsøkere opplever stadig å bli flyttet på, og midlertidige transittilværelser kan strekke seg over lang tid. Hvordan kan arkitekter bidra til å finne nye måter å møte asylsøkernes behov i denne perioden på?

Arkitektkontorene som har jobbet med Torshov er: • ERIKSEN SKAJAA ARKITEKTER (Oslo)

- OPEN transformation (Bergen)
- Ruimteveldwerk (Belgia)

I debatten deltar:

- Ragne Øwre Thorshaug (stipendiat ved NTNU, jobber med forskningsprosjektet «*Housing quality, dwelling and home-making in Norwegian asylum reception centers*»)
- Eirik Eide (regiondirektør Øst, UDI)
- Iris Hadziosmanovic (mottaksleder Torshov Transittmottak)
- Thor Arne Hauge (fagsjef i Link, driftsoperatør for asylmottak)
- Karam Kifah Thanoon (beboer på Torshov transittmottak)

Kommende og pågående aktiviteter og tiltak:

OPEN transformation – vinner av idékonkurransen på Torshov asylmottak

Prosjektet utforsker alternative måter å møte asylsøkeres behov på. Ved å spille på lag med og kanskje utfordre vår tilpasningsdyktighet og gjestfrihet, søker OPEN å endre den etablerte oppfatningen av *oss* og *dem*. Prosjektet skal også se på hvordan migrasjon påvirker prosessene i samfunnet vårt, for eksempel knyttet til markedskrefter og boligløsninger.

OPENtransformation gir nyankomne asylsøkere muligheten til å bo hjemme hos vertsbefolkning som har husrom tilgjengelig, som et alternativ eller supplement til mottak. For å prøve dette ut i praksis, har prosjektet utviklet en *app* som tilrettelegger for å kunne tilby innkvartering av asylsøkere i egne hjem.

På sikt ønsker prosjektet å utfordre markedskreftene som dominerer boligmarkedet gjennom å undersøke alternativer til dagens system og utvide den offentlige debatten ved å trekke frem flyktningssituasjonen som en mulighet for å endre måten vi oppfatter og organiserer det å bo på.

Innslag om prosjektet sendt på NRK EKKO 14. september:

<https://radio.nrk.no/serie/ekko/MDSP25018316/14-09-2016#t=1m5s>

Modes of Movement – vinner av idekonkurransen på Torshov asylmottak

Asylsøkere opplever til stadighet å bli flyttet på. Midlertidige transittilværelser blir permanente. Ved å oppfordre til å ta i bruk og aktivt skape ny tilhørighet i byen, søker prosjektet *Modes of Movement* å veie opp mot noen av ulempene som rotløshet og midlertidighet i en ufrivillig transittsituasjon fører med seg.

Ved å gå ut og utforske Oslos offentlige rom har asylsøkere kartlagt det de anser å være betydningsfulle – nyttige eller attraktive – steder, områder eller rom i byen: En benk på et offentlig sted, en kurssted, et bosted, helsestasjonen, kultur- og idrettsarenaer, eller lignende. Parallelt har vertsbefolkningen – nordmenn og tidligere generasjoners innvandrere – kartlagt de stedene de selv ser som verdifulle i byen.

Gruppenes avmerkede steder har blitt til en spillkortstokk med 52 tips – en annerledes reiseguide som er laget for og av flyktninger. Guiden skal fungere som en manual for asylsøkere som inspirasjon til å ta fatt på store og små utfordringer på kort eller lang sikt.

Teaterforestillingen Havet er ikke troløst

Havet er ikke troløst er en forestilling av billedkunstnerne Marianne Heier og Marco Vaglieri, som handler om det å reise uten returbillett. Forestillingen er laget for Deichmanske bibliotek på Tøyen i samarbeid med Kunsthall Oslo og er en del av det utvidede programmet til OAT 2016.

Gjennom samtaler med bibliotekets brukere samler de inn historier fra mennesker som har reist til eller fra Norge av ulike årsaker. Disse fortellingene blandes med kjente tekster fra verdenslitteraturen. På denne måten snakker de om *Den Store Reisen* som både helt konkret bevegelse og en metafor for livet generelt. Vi er alle på reise, dette gjelder oss alle.

Folk har alltid flyttet på seg av mange forskjellige årsaker. Mens nasjonalstaten og reguleringene den fører med seg er av relativt ny dato, er folkevandringer et eldgammelt fenomen. Migrasjon er ikke bare uttrykk for desperasjon, men kan for eksempel være svar på etterspørsel om ny kunnskap og kompetanse.

OAT-meal talk: En nyansert debatt om Groruddalen

OAT-meal talks er en seminarserie der OAT løfter og bidrar til arrangementer i triennalens utvidede program. Dette seminaret tar utgangspunkt i stigmatiseringen av Groruddalens beboere, som har pågått siden 1970-tallet, da området hovedsakelig var befolket av arbeiderklasse. Historien om Groruddalen kan fortelles på mange måter, men ikke alle får like stor plass i det offentlige ordskiftet. For eksempel hører vi sjelden at integreringen i Norge, og særlig i drabantbyene, er mer vellykket enn i andre europeiske land.

Hele samfunnet taper på at vi skaper et kunstig negativt bilde av beboerne i drabantbyene. DOGA og OAT ønsker å nyansere denne historien og inviterer til frokostmøte 19. oktober.

Ambassaden

The New World Embassy: Rojava er en midlertidig ambassade som skal bygges opp i Oslo Rådhus. Ved hjelp av kulturelle virkemidler representerer den idealene til et "statløst demokrati". Demokratiformen har blitt utviklet av det demokratiske selvstyret i Rojava i Nord-Syria. *Ambassaden* består av en stor, oval konstruksjon designet som "et ideologisk planetarium".

Ambassaden skal holdes åpen for publikum i to dager og vil bringe representanter fra Rojava sammen med internasjonale politikere, diplomater, akademikere, journalister, studenter, kunstnere med flere. Gjennom åpen dialog og offentlig diskusjon skal *Ambassaden* skape en plattform der man kan bygge nye transnasjonale forbindelser og utforske alternative former for diplomati. *New World Embassy: Rojava* analyserer det statløse demokratiets historie, idealer og grunnleggelse og ser nærmere på hvordan Rojava har klart å bygge et nytt sivilt samfunn i et krigsherjet område – et alternativ i en tid hvor demokratiet er utfordret i store deler av verden.

New World Embassy: Rojava er et samarbeid mellom det demokratiske selvstyret i Rojava og Studio Jonas Staal, med den nederlandske kunstneren Jonas Staal i spissen. Prosjektet er i sin helhet finansiert med midler fra KORO URO.

Fakta om OAT

Oslo arkitekturtriennale (OAT) er Nordens største arkitekturfestival og en av verdens fremste møteplasser for å utforske, diskutere og formidle arkitektur og byutvikling på tvers av fagfelt, sektorer og landegrenser. Festivalen byr på ti uker med et variert program, utviklet i samarbeid med en rekke norske og internasjonale aktører. Gjennom ulike formater og kanaler skal OAT utfordre forståelsen av arkitektur, få publikum til å reflektere over våre bygde omgivelser og inspirere til lokal og internasjonal debatt.

Konstituerende medlemsorganisasjoner:

- Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Nasjonalmuseet – Arkitektur
- Norske arkitekters landsforbund
- Norsk design- og arkitektursenter
- Oslo arkitektforening
- Oslo Business Region

Assosierte medlemmer:

- Arkitektbedriftene
- Bergen Arkitekthøgskole
- FutureBuilt
- Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening
- Norske landskapsarkitekters forening
- NTNU – Fakultet for arkitektur og billedkunst
- Oslo kommune – Plan- og bygningsetaten
- ROM for kunst og arkitektur